

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

• F O R R E L I G I O N O G K U L T U R •



77. ÅRGANG

27. FEBRUAR 1965

A V I N N H O L D E T :

DEN ANDRE VEIEN (LEDER) - RETT OG URETT BAK
JERNTEPPET - STØV OG MER ENN STØV - EN NORSK
KATEDRAL - BLIKK PÅ TIDEN - LESERBREV - UTLANDET

NR

4

NESTE NUMMER UTKOMMER 13. MARS 1965

AV KIRKENS LIV

Uken 28. feb.—6. mars

SØNDAG QUINQUAGESIMA

Epistel: 1. Kor. 13, 1—13.

Evangelium: Luk. 18, 31—43.

I dagens epistel synger apostelen kjærlighetens lovsang. Uten kjærlighet er alt annet forgjeves.

«Se, vi går opp til Jerusalem», sier Jesus i evangeliet. Hvorfor gjør Kristus det? Har han noen annen grunn enn nettopp kjærlighet?

MANDAG og TIRSDAG: messe som søndag.

ONSDAG: *Askeonsdag* (faste- og abstinensdag). «Kom ihu, menneske, at du er aske og skal vende tilbake til aske.» Epistelen (Joel 2, 12—19), viser oss Israeliteenes eksempel: de var ikke alltid trofaste mot Herren, men var i stand til å gjøre bot når de erkjente sine synder. Det ville være en skam om vi efterlignet dem i deres utroskap, men lite i deres anger. Og når dagens evangelium (Matt. 6, 16—21) anmoder oss om å «salve vårt hode og vaske vårt ansikt» når vi faster, så er det ikke for at vi skal ta det lettvis med den nødvendige omvendelse, men snarere for at vi skal gjøre den desto alvorligere som den er inderligere.

TORS DAG: «Jeg har hørt din bønn og sett dine tårer» sier Herren til kong Esekias i dagens lesning. «Jeg skal komme og gjøre ham frisk» sier Kristus til hovedsammen. Måtte vi selv være barmhjertige, slik som vår himmelske Fader er barmhjertig!

FREDAG: Idag og imorgen leser vi en tekst av Esaias om fasten, om den ekte fasteånd. La oss overveie den og måle vår fastetid med denne målestokk. Evangeliet preker barmhjertighet med Jesu egen autoritet: «Om dere elsker dem som elsker dere, hva lønn kan dere vente for det?»

LØRDAG: Evangeliet viser oss Kristi barmhjertighet i handling: alle får den hjelp de trenger (Mark. 6, 47—56).

Uken 7.—13. mars

FØRSTE SØNDAG I FASTEN

Epistel: 2. Kor. 6, 1—10.

Evangelium: Matt. 4, 1—11.

«Se, nå er frelsens dag» sier epistelen, mens evangeliet viser oss Jesu kamp med Fristeren i ørkenen.

Kristi seier over den tredobbelte fristelse han er utsatt for, blir en frelsens dag for oss, for i Ham blir fiendens makt brutt.

MANDAG: Epistelen (Esekiel 34, 11—16) viser Gud Herren som den gode hyrde. Evangeliet viser oss også Herren som hyrde, men som den hyrde som skiller fårene fra bukkene: Da jeg (dvs. en av mine brødre) trengte din hjelp, hva gjorde du?

TIRSDAG: Epistelen (Es. 55, 6—11) oppfordrer oss til å la Guds mektige ord rydde opp i våre liv, slik som Jesus ryddet opp i Tempelet som de handlende vanæret (evangeliet).

ONSDAG: To lesninger: den ene minner oss om Moses som ble førti døgn oppe på Sinai, den andre om Elias som vandret i førti døgn mot Guds fjellet. Begge er forbilder for vår egen faste. Og i evangeliet belærer Kristus oss om at vi ikke skal forlate oss på oss selv, men snarere følge i de to åndskjemperes fotspor.

TORS DAG: Det er Guds rettferdighet vi møter i begge dagens tekster: Ingen skal holdes ansvarlige for slektens synder (Esekiel) og også hedningene kan regne med Jesu barmhjertighet. Ingen blir utelukket fra Guds rike uten ved egen skyld.

FREDAG: Mens evangeliet forteller om det mirakel som Jesus gjorde ved Betesda-dammen (Joh. 5) fortsetter lesningen gårdsdagens tankegang.

LØRDAG: Som enhver lørdag i imbredagene hadde denne dag før ingen selvstendig messe, men bare lesninger. Evangeliet blir derfor lånt fra den påfølgende dag, 2. søndag i fasten. Lesningene gir oss et tverrsnitt av gammeltestamentlig etikk som epistelen kroner med et kristent preg.

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER	Stille messe	Høymesse
OSLO: <i>St. Olavs kirke</i> , Akersveien 5. Biskopen og prestegården 42 52 87. Sogneprestkontoret 41 41 61	7.00 9.00 9.45 og 19.00	11.00 —
<i>St. Hallvard kirke</i> , Fransiskanerne, Urtegt. 29, tlf. 68 08 68	8.30 19.00	11.00 —
<i>St. Dominikus kirke</i> , Dominikanerne, Neubergetgaten 15, tlf. 55 07 71	8.15 9.00 11.30	10.00 —
<i>Vår Frue Villas kapell</i> , Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21	8.30	—
<i>Grefsen kapell</i> , Glads vei 23, tlf. 212355	9.30	—
<i>Lunden kapell</i> , Trondheimsveien 309, tlf. 21 25 87	—	9.00
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke</i> , Tyholmen, tlf. 22 209	8.00	11.00
BERGEN: <i>St. Pauls kirke</i> , Christies gt. 16, tlf. 15 410	8.00 9.00	11.00 —
<i>Vår Frue kirke</i> , Helleveien, tlf. 56 245	9.30 19.00	—
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke</i> , Cappellensgt. 1, tlf. 83 20 19	8.30	10.30
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke</i> , Kongens gt. 9, tlf. 11 438	8.30	10.45
HALDEN: <i>St. Peters kirke</i> , Kristian V's pl. 1, tlf. 11 618	8.00	10.45
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke</i> , Torvgt. 113, tlf. 23 751	8.30	11.00
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke</i> , Haralds gt. 21, tlf. 3195	8.30	11.00
HØNEFOSS: <i>St. Theresia kirke</i> , Vesterngt. 5, tlf. 266	8.00	10.30
KRISTIANSAND S.: <i>St. Ansgar kirke</i> , Kirkegt. 3, tlf. 24 225	8.00	10.30
LILLEHAMMER: <i>Mariakapellet</i> , Weidemannsgt. 3, tlf. 52 550	—	10.00
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kirke</i> , Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85	8.30	11.15
MOSS: <i>St. Mikael's kapell</i> , Ryggeveien 24, tlf. 3388	—	11.00
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke</i> , Sverres gt. 26, tlf. 50 793	7.45	10.45
SARPSBORG: <i>St. Olavs kapell</i> (hver 14. dag) O. Haraldssonsgt. 49, tlf. 53 765	18.30	—
STABEKK: <i>Maria kirke</i> , Nyveien 17, tlf. 53 77 35	8.30	10.45
STAVANGER: <i>St. Svithun kirke</i> , Dronningensgt. 8, tlf. 25 534	8.00	10.30
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke</i> , Sandefjordgt. 1, tlf. 11 949	8.00	10.45
TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke</i> , Prinsensgt. 2a2. Biskopen og prestegården tlf. 21 214	8.45 19.00	11.00 —
<i>St. Elisabeth hospital</i> , Ila, tlf. 21 671	6.15	—
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eysteins kirke</i> , Flintegt. 5, tlf. 2779	8.00	11.00
LEVANGER: <i>St. Torfinns kirke</i> og <i>St. Eysteins sykehjem</i> , Jernbanegt. 29	8.30	11.00
MOLDE: <i>St. Sunniva kirke</i> , Parkveien 23, tlf. 51 467	8.30	11.00
ÅLESUND: <i>Vår Frue kirke</i> , Nørvesund, tlf. 7558	8.30	11.00
TROMSØ: <i>Vår Frue kirke</i> , Storgt. 94. Biskopen og prestegården, tlf. 3604	8.15	10.30
<i>St. Elisabeth hospital</i> , Mellomveien 15, tlf. 2101	6.20	—
BODØ: <i>St. Eystein kirke</i> , Hernesveien 22, tlf. 21 783	8.15	10.30
HAMMERFEST: <i>St. Mikael kirke</i> , Salsgt. 52, tlf. 1447 (I. VII—31.VIII (St. Elisabeth Institutt, tlf. 1392)	19.00 8.00	10.30 10.30
HARSTAD: <i>St. Sunniva kirke</i> , Skolegt. 4, tlf. 1205	8.00	10.30

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Redaksjon: Hallvard Rieber-Mohn (ansvarshavende) og Åge Rønning.

Redaksjonens adresse: Neuberggaten 15, Oslo 3.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo.

Kontorid: 9—16. Lørdag: 9—14. - Tlf. 42 31 70.

Boligtelefoner: Redaksjonen 55 07 71.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 20 pr. år - Kr. 10 pr. ½ år. Utlandet kr. 24.

Annonser: 10 dager før utg.dagen (se nederst på omslagssiden). 24 nummer årlig. - Postgiro 153 21.

DEN ANDRE VEIEN

Vi lever i et «utdannelses-samfunn». Det er en av de mer sympatiske følger av den alminnelige velstandsøkning i vårt slektledd, at tilgangen til skoler og høyskoler sprenger all planlegging. Det skyldes ikke bare at prognosene unektelig kunne ha vært noe mer klarsynte og intelligente enn tilfelle har vært her hjemme. I det minste satser samfunnet nettopp i disse årene her på ett av våre berømte «skippertak». Det koster unektelig. I et foredrag nylig uttalte kirke- og undervisningsminister Helge Sivertsen at et barn i folkeskolen koster «det offentlige» (det vil jo igjen si: oss selv!) rundt 1 600 kr. pr. år. I gymnaset 2880 kroner. På høyskole 5—10 000 kr. En utdannelse av for eksempel 3 barn i en familie, som alle tar embedseksamen, koster 250 000 kroner i offentlige utgifter. Familiens egne, direkte utgifter kommer altså i tillegg.

Dette skal vi ikke øje oss over — det er vel anvendte penger. Trangen til kunnskap og dyktiggjørelse er en trang til frihet og utfoldelse. Det er også en vei til bedre kår for tusener. Folk som husker mellomkrigstidens kriser, usikkerhet og klasseforskjell her i landet ergrer seg nå og da over at de unge i dag betrakter sine tusen åpne veier som en selvfølge. Men vi kan tenke oss, og husker, noe verre enn denne ubesværede og pengerikelige bortskjemthet: Unge mennesker i kø foran arbeidskontorer, ubrukte av et samfunn som kom til kort overfor oppgaven å innfri deres grunnkrav til det.

Selv de mest skinnende medaljer har en bakside. Så også denne. Utdannelses-samfunnet blir lett et ensidig og hensynsløst nyttebetont *klatresamfunn*, der oppdragelsen tidlig blir innsiktet på karrieren. Skole og hjem går stort sett sammen om å legge dette press på ungdommen: Å lykkes som menneske er forbundet med sosial status, inntekter og levestandard, og utdannelsen er en ren utrustning til kappløpet om disse goder. Vi har vel alle nå og da støtt på disse litt ufriskt metodiske og gammelmødig beregnende ungdommer som allerede tidlig har sin vei litt for klar foran seg, med lønnsklassene og «status-symbolene» som løypemerker på vei til et ofte skuffende søvnløst, oversiktlig og spissborgerlig konvensjonelt velvære. De er ikke nettopp livets salt, i all sin uklanderlige brahet. Men i en tid da ungdomskriminaliteten synes å tilta, nøler

vel de fleste foreldre og oppdragere ved å sette noe kritisk spørsmålsteget ved de mange opplegg til lovlydig og «innordnet» streberi som vår livsform rommer.

Her bør en nå allikevel skjerpe nettopp kaolske foreldres og oppdrageres fruktbare mistenksomhet. Vi vet, som en troens selvfølgelig grunnverdi, at «mennesket lever ikke av brød alene». Men såvel de eldre som de unge i blant oss er samtidig ledd i en større og meget kravbevisst samfunnsenhet, som daglig — i hundre situasjoner — påvirker også vår mentalitet. «Verden» i Evangeliets forstand er så visst ikke bare et glimrende og oss utilgjengelig *dolce vita* på en Riviera langt borte. «Verden» kan godt tyne oss effektivt i en skjevt innsiktet hverdagsskjebne, ubønnhørlig lenket til de altfor nære, trivielle ting mellom asfalten og trolleynettene hjemme. Også i vår tid må menneskelivet kjenne de store oppbrudds mulighet.

Vi kan belyse disse litt teoretiske betraktninger med et håndgripelig eksempel. Noen i blant oss må ta opp *prestens* og *ordenssøsterens* kall — nå som før. Og katolske foreldre og oppdragere må, uten å tre noens frihet og samvittighet for nær, holde de kallene frem for unge mennesker, med tanke på Kirkens fremtid. Det er i begge tilfeller livskall som unektelig går ganske innmari på tvers av den sosiale og økonomiske ærgjerrighet og oppdrift som mer og mer preger oppdragelse og utdannelse i vårt samfunn. I det første, prestens, tilfelle er det en «embedseksamen» uten lønnsklasse overhodet. I siste tilfelle en innsats uten tanke på en arbeidervern-lovgivning eller noe «9 til 4»-mønster.

Dette er «den andre veien.» Enkelt sagt: Noen må gå den.

(Forts. n. side)



«Den andre veien» — noen må gå den.



Kirkeforfølgelsene i Øst-Europa overrasket ingen som kjenner bolsjevismen. Det gjorde derimot den forbløffende svikt på det område som er selve kommunismens poeng: samfunnsøkonomien. Langsomt bedres imidlertid nå forholdene. Denne rumenske bonden er på vei inn i et nytt samfunn. Vil det innrømme ham mulighetene for et fritt religiøst liv?

Først forvirrende bruddstykker:

En romersk-katolsk biskop i Romania, den eneste som er igjen i landet, må ha myndighetenes tillatelse til å gå 500 meter fra sin bolig til et presteseminar.

Kristne fra mange land og verdensdelar og unge marxistiske teoretikere sitter en sommerkveld i 1964 sammen på Prahas kafeer, midt i Europas gamle «Treffpunkt» og diskuterer *Franz Kafkas* bøker. Og han skrev som bekjent ikke om produksjonstabeller og traktorpiker, han skrev — for å prøve å si det meget kort — om Guds fravær.

Paven advarer mot den kommunistiske ideologi. Russiske kirker sprennes i filler med dynamitt og jevnes med jorden i løpet av noen nattetimer i et mareritt verdig Kafka. Men Vatikanet inngår en avtale med den ungarske regjering om en normalisering av forholdet mellom Kirken og regimet.

Den stolte og ensomme kardinal Mindszenty blir sittende i sin leilighet i den amerikanske legasjon i Budapest, noen ser hans skjebne som en personlig tragedie. Vatikanet fører i all stillhet forhandlinger med flere kommuniststater. På en konferanse i Paris diskuterer to katolske teologer forholdet mellom kristne og kommunister med en marxistisk professor. Mens andre prester dør i fjerne fangeleire på tundraen av kulde, underernæring og mishandling.

Kirken står på terskelen til en ny, stor og spennende tid. Den trenger unge, generøse mennesker, stadig flere av dem, under den veldige tilpasning den forlengst har tatt opp. Den tilbyr ganske visst like lite verdslige fordeler som før den alminnelige velstand i Vesten satte inn. Men den forutsetter fremdeles at adskillige unge kan ofre alt, like til eget familieliv, i Guds rikes tjeneste.

Dens uhorste forventninger burde ikke bekymre oss, så lenge kombinasjonen tro og ungdom ennå finnes i verden. Men kanskje kunne vi oftere og mer ansvarlig ofre disse håp en virkelighetsnær omtanke?

RETT OG URET

FRA FORFØLGELSE T

Vel, hvorfor forhandler og diskuterer Kirken med disse regimer og deres håndlangere når det så tydelig er menn som snakker med «to slags stemmer». Hvorfor?

1. Antagelig fordi Kirkens ansvar for de troende i disse land går dypere enn vi av og til tenker på. Og 2. fordi det er en viss mulighet for at det er i gang en prosess i disse land som ikke gir Kirken noe valg, den kan ikke (og vil heller ikke) stå utenfor dette.

Til tross for de stadige brutale og kyniske overgrep som ikke engang ser ut til å avta i styrke.

I vurderingen av nesten alle nyheter om Kirken i Øst-Europa må man forstå denne indre spenning.

Et grunnlag for Vatikanets holdning kan man finne i rundskrivelsen «Pacem in Terris» i et berømt avsnitt om forholdet mellom katolikker og ikke-katolikker på det økumeniske og sosiale område:

«Det er bare rettferdig alltid å skjelve mellom en villfarelse og den som begår den, selv når det dreier seg om mennesker som har falske ideer eller utilstrekkelige oppfatninger på troens eller moralens område. Det villfarne menneske forblir alltid et menneskelig vesen og bevarer sin verdighet som person, som man alltid må respektere. Heller ikke mister mennesket noen gang evnen til å frigjøre seg fra villfarelsen og finne veien frem til sannheten.»

«På samme måte kan man ikke identifisere falske filosofiske teorier angående verdens og menneskets natur. med historiske bevegelser som har et økonomisk, sosialt, kulturelt eller politisk formål for øyet, selv om disse bevegelser har sin opprinnelse og ennå finner sin inspirasjon i disse teorier. En doktrine som engang er definert og fastslått endrer seg ikke mer, mens derimot bevegelser som har til gjenstand livets konkrete og vekslende forhold, ikke kan annet enn selv betydelig influeres av denne utvikling. Og forøvrig, i den monn disse bevegelsene er i samsvar med fornuftens prinsipper og tolker den menneskelige persons rettmessige aspirasjoner, hvem vil da nekte å gjenkjenne i dem elementer som er positive og fortjener vårt bifall?»

Nettopp slike tanker forklarer Kirkens stahet, ja, tilsynelatende «dobbeltspill» i kommunistlandene i Øst-Europa i dag. Til tross for kritikk fra mange av sine egne, noen har til og med fryktet en mystisk kommunistisk infiltrasjon i Vatikanet, har Kirken stadig noe av pave Johannes' optimisme og dristighet. Det hindrer ikke at den nåværende pave flere ganger har måttet understreke at Kirken akkurat som før betrakter kommunismen som en farlig og ødeleggende ideologi, som setter de økonomiske lover over Guds lov. Og det er ikke så lenge siden det på en konferanse i Vest-Tyskland fra katolsk hold ble sagt ganske alvorlige ord om en «falsk forståelse av sameksistensen.»

Avtalen mellom Rom og Kadarregjeringen i Ungarn fra september i fjor har vakt stor oppmerksomhet, det er en direkte overenskomst mellom kurien og et kommuniststyre. De ungarske myndigheter bekrefter her, i følge observatører, den faktiske «våpenstillstand» med den katolske kirke gjennom noen innrømmelser. Det endrer

HRM.

T BAK JERNTEPPET

SAMTALE I KOMMUNISTSTATENE?

selvfølgelig intet i makthavernes ateistiske holdning, og Kirken har på sin side like selvfølgelig ikke vist noen ettergivenesshet når det gjelder sine åndelige oppgaver. Men det som ble oppnådd i første omgang betyr bl. a. en nødvendig styrkelse og fornyelse av hierarkiet som har vært motarbeidet og forfulgt siden 1956. Nye biskoper er utnevnt av paven til ledige embeder.

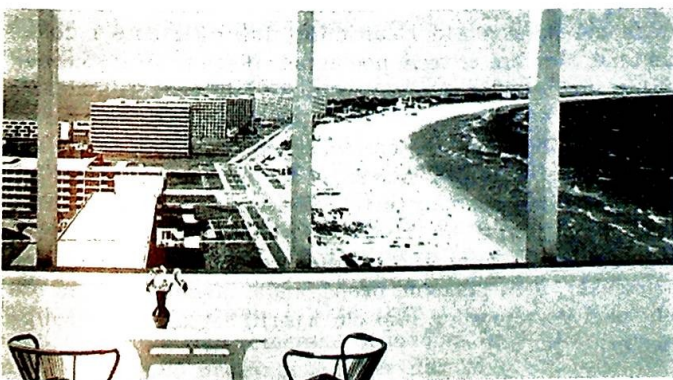
Altså en bedring når man tenker på de siste års kaos. Men mange problemer er *ikke* løst: kardinal Mindszenty's sak, «fredsprest»-bevegelsen, religionsundervisningen osv. Det er ingen endelig fredspakt, men den gir Kirken et pusterom. Et hardt tiltrengt pusterom, antagelig, i Ungarn.

Men: La oss ikke glemme vårt helt spesielle siktepunkt. Denne og eventuelle nye avtaler, i Tsjekkoslovakia, Polen eller andre steder inngås i en periode av mer intens anti-religiøs propaganda enn på lenge i flere kommuniststater.

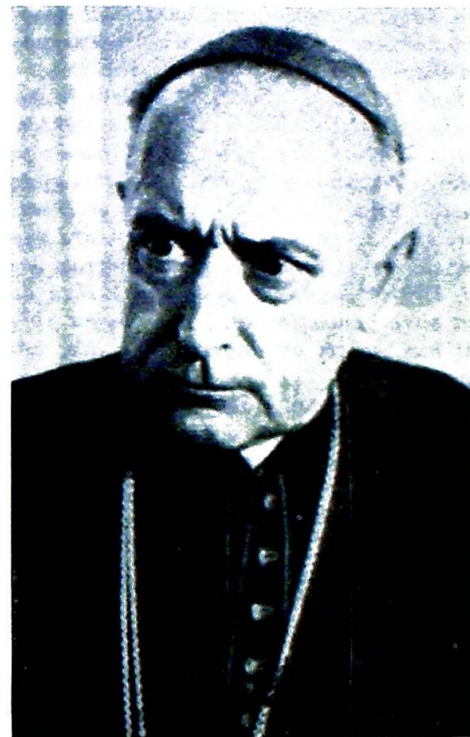
I begynnelsen nevnte vi den diskusjonen som fant sted en sommernatt i 1964 i Praha. Den foregikk under den kristne fredskonferansen som ble holdt i byen i juni i fjor og hvor det deltok 1200 fra nesten 100 nasjoner. Blandt arrangørene sto de protestantiske kirker i Tsjekkoslovakia. De kveldene de delegerte hadde til rådighet, begynte så de uoffisielle samtaler. Utsendinger fra Øst- og Vest-Tyskland, fra USA og Sovjet, fra Afrika, Asia og Latin-Amerika kastet seg ut i lange teologiske og politiske diskusjoner som varte til morgentimene hver gang. Fra katolsk side var bl. a. to jesuittprester og en gruppe legfolk med, og «tøværet» skal ha gledet Prahas kristne, byen ble igjen plutselig et brytningssted for ideer. Man så skuespill av Dürrenmatt, hørte jazz, overvar premieren på en ny tsjekkisk film om de som våget å opponere i Stalin-tiden, i galleriene i Stare Mesto ble det vist abstrakt kunst og så videre.

I denne atmosfæren av ny og dyrebar frihet, og kanskje også følelsen av at den når som helst kunne bli snappet vekk fra dem igjen, kom noen sammen for å diskutere Kafkas diktning.

Franz Kafka, en tsjekkisk jøde som skrev på tysk, var allerede på mange måter blitt et symbol for den nye kulturelle åpenhet, hevdes det. Som noen sier, det er folk som forsøker å gjøre ham til skytshelgen for den kosmopolit-



Dagens Romania: Fra storgods og oksekjerrer til arbeiderferier ved Svartehavet



Ungarns kardinal Mindszenty — den ubøyelige. Ensom, heroisk og konsekvent. Men av en annen tid, og neppe interessert i samtaler om Kafka.

tiske élan Praha så gjerne vil ha tilbake. Men for verdens kristne har Kafka her en enda dypere mening, en amerikansk protestantisk prest som var til stede har siden hevdet at dikteren representerer et møtepunkt for en samtale mellom marxister og kristne. I sine verker stiller Kafka klart og ubarmhjertig det som noen har kalt ateistens Gudsproblem. Han virker foruroligende på mange marxister i dag, han vidner om en åndelig angst hos et menneske som nok tror på tilværelsen «ene dimensjon» og ikke noe annet, men som samtidig insisterer på at det er umulig å leve i den ene dimensjon. Samtidig med at han øyensynlig avviser tanken om Guds frelse, nekter Kafka også å godta de lette forklaringer som den videnskapelige ateisme kommer med.

Han forsto, mange år før de unge marxistene, at et menneskes følelse av å stå utenfor seg selv og sin neste, av å være fremmed for dem, peker hen mot en dimensjon i tilværelsen som langt overgår den enkle deltagelse i det menneskelige samfunns økonomiske og politiske virksomhet. Og det er denne underlige følelse av — med et fint ord som det er vanskelig å oversette — «fremmedgjørelse» som plager noen ærlige marxistiske teoretikere i dag. Deres undring øker når de møter kristne, særlig slike som har vokset opp i et sosialistisk samfund og uten skam kaller seg sosialister, men som samtidig insisterer på at det finnes en uro i mennesket som bare det kristne evangelium kjenner svar på.

En professor i etikk ved et universitet i Praha bruker en god del av sin tid på å studere kristne teologer. Man innleder lange, alvorlige samtaler med besøkende fra kristne kirkesamfund osv. En gledelig utvikling; farlig

STØV — OG MER ENN STØV

EN BETRAKTNING TIL ASKEONSDAG

Atro på Kristus, det er å elske sannheten. Kirken er så sikker på sine troendes kjærlighet til sannheten, at den våger å stille dem hardhendt overfor den ytterste sannhet om dem selv: Selve Dødens og Livets drakamp om mennesket.

Som kristne i en ofte avkristnet livssammenheng er vi omgitt av tallose mennesker som flykter fra denne sannheten. De finner at Døden — det eneste som er sikkert i deres fremtid — er umulig å se i øynene, fordi de har mistet blikket for den Gud som er Livet. Døden er ingen port for dem, den er bare en jernhård vegg som alle deres lengsler og drømmer knuses nådeløst ved. Der ender alt liv. Derfor kamufleres og bortfuskes den — helt inn i den siste bevisstløshet. I våre dager «beskikker» en ikke sitt hus, «mett av dager». Selv ikke når livet har vært langt.

Kirken, derimot, taler sant om oss selv, når den hvert år på Askeonsdag, ved fastetidens begynnelse, kaller oss frem og gir oss et dødens tegn på pannen. Det skjer ved det selvsamme bord hvor vi hver dag i vårt liv har kunnet motta Livets brød. Askekorset minner oss om dette: At utenfor Ham, Livgiveren, er vi mennesker bare en håndfull støv. At vår eneste vei til Livet går gjennom døden. At å leve, å være menneske — det er å gå med ansiktet vendt mot den sikre ødeleggelse. En dikter har sagt det slik:

*«Naturens domstol veier ikke brøden.
For alle lyder straffen hård og lik:
det øyeblikk vi fødes under skrik,
er barnet allerede dømt til døden».*

Askevigselens liturgi sier det samme på en annen måte: «Husk, menneske, at du er støv, og til støvet skal du vende tilbake!»

Noen av oss har mistet mennesker som var oss kjære siden siste askevigsel — hvert år tar døden sin rike høst. Er det for å si oss denne dystre sannhet at Kirken samler oss til en særlig gudstjeneste?

Ikke bare.

også. Selvfølgelig må vi regne med at spioner og agenter er innblandet i alt sammen. Noen kvartaler borte fra der hvor diskusjonen pågår, blir kanskje en ukjent kristen torturert. Men samtalen pågår. Ville det ikke være ulovlig pessimistisk å tro at den ikke er til noen nytte?

Endelig dette: det finnes positive elementer i disse samfund som det ville være galt «ikke å gi vårt bifall». Det foregår ting i Øst-Europa på det sosiale område for eks. som Kirken ikke kan underkjenne, ja, det ville være et stort feilgrep å overse at disse politistatene på noen felter har forbedret livet for millioner som tidligere levde i et stivbent og hardt system av meget rike og meget fattige. Midt opp i all den nye uretten, fengslene, terroren og angiveriet er dette også en faktor. Det gjør oss ikke til kommunist-sympatisører å innse det. «World Health», organ for Verdens Helseorganisasjon sendte for en tid siden ut et helt spesialnummer om Romania og landets nye helsevesen. I dette landet, som vi hos oss har meget vage forestillinger om, er det bygget opp et helsevesen som

Kirken alene tør stille oss så brutalt overfor utslettelsen, fordi den alene eier Livet. Det er ikke underlig om de som har vendt seg bort fra eller tapt livets kilde slår blikket ned og tenker på noe annet. Der skal meget liv til, for å bære vissheten om døden. Å tro — det er å by døden tross.



Det truede menneske: Sykdom og alderdom.

har gjort en vesentlig innsats. Nye helsestasjoner, flere leger og laboratorier, en energisk kampanje for å få redusert spebarnsdødeligheten, vellykket behandling av smittsomme sykdommer osv. — det høres ut som reklame. Og selvfølgelig er det reklame i det for dette samfundet, ellers hadde vel ikke World Health fått lov til å rote i dokumentene. Men det er også noe annet: dette er ting som har hjulpet mennesker som såvisst ikke har vært tilgodesett med særlig hjelp i gamle dager. Og, det må også spille en rolle når vi skal tenke gjennom saken, vi må innrømme at Kirken enkelte ganger har sittet lovlig passiv til uretten.

Et helsemagasin kan fortelle oss noe. Andre ting kommer av og til rett inn i våre stuer: små kortfilmer produsert i Øst-Europa som handler om ganske alminnelige mennesker, uten plagsom propaganda. Mennesker som oss selv med drømmer og håp om kjærlighet og med urolige hjerter.

Overdriver man betydningen av Kafkas bøker i utviklingen? Antagelig. Finnes det ikke også vektige

Kirken sier nemlig ikke bare: «Husk at du skal dø!» Den sier alltid samtidig: «Husk at Kristus har gjort døden til livets port for dem som tror på ham!» Derfor har fastetiden ett nøkkelord: *O m v e n d e l s e*. Når biskopen i sitt hyrdebrev gjerne taler om «fastetidens ånd», betyr det nettopp dette: *Omvendelse*. Vi er vesener som står vendt mot døden — bare døden. Derfor kaller Gud oss til å vende om — til livet. Ikke bare én gang, men igjen og igjen — så lenge vi lever. Derfor holder Kirken her opp for selv den sloveste kristensjel grunnmønsteret i vår tilværelse: Du står i døden, men du er døpt til livet. Du må la Gud overvinne den mørke fall-loven i ditt liv, dersom du vil leve i Hans rike. Ikke når du er død. Men nå. Du må stå opp, gå i deg selv, vende hjem til din Far, slik som armingen i Jesu store lignelse om hva det vil si: *A omvende seg*.

Kristennavnet er nemlig ikke noen selvfølge. Det er noe en tilkjemper seg hver dag — i noe så «gammeldags» og virkelighetsnært som selvovertinnelse, anger, indre oppgjør og bot. Fastetiden er kristenmenneskets «prøvemobilisering» til den siste kamp — undersøkelsen om vi ennå villig og helt kan stille oss i livets rekke.

Der er ingen av oss som faller utenfor denne inntrengende innbydelse til fordyppelse og inderliggjørelse av vårt Gudsforhold og vår tro. Den gjelder leg og geistlig, gammel og ung. Vi kan ikke fortjene det livets tegn som Jesus Kristus engang har preget i oss — dypere enn dødens bumerke. Det er der allerede — av nåde. Vi kan bare minnes det, elske det, takke for det og søke Guds hjelp til å forkynne det med vårt liv. «For meg er livet Jesus Kristus og døden en vinning», sier Apostelen.

Han taler for det dypeste og sanneste i oss selv.

H. Rieber-Mohn.

P. RAULIN OG HELGE THIIIS I KATOLSK FORUM

Den 2. mars taler pater *Albert Raulin* i Katolsk Forum om «Syllabus» — pave Pius IX's temperamentsfulle oppgjør med «den moderne sivilisasjon» for akkurat 100 år siden. Det er

ankepunkter selv mot dette gloriøse helsevesen? Sikkert. Ikke bare Sovjet, men også Polen har øket takten i sin kamp mot Kirken i det siste. Det finnes solide fakta som beviser at stillhetens kirke bak Jernteppet også er den lidende kirke. Men gir dette en unnskyldning for å vike tilbake fra en manngjevning mellom de kristne og de kommunistiske ideer?

Det amerikanske tidsskriftet «Commonweal» skrev i fjor dette svaret: Det er ingen unnskyldning nå. Hvis vi tar alvorlig Kirkens ord om at den vil gå ut i dagens verden, så må den også gå ut i den kommunistiske del av verden, til dens tanker og liv. Det er ikke nok å si at kommunistene proklamerer sin ubøylige motstand og sitt hat mot religionen. Mange ganger tidligere er Kirken blitt forfulgt, men det har aldri stoppet de kristne fra å snakke med sine forfølgere. Old-Kirken brukte ikke tiden på å utstede manifesten mot den romerske hedendom. Den gikk i gang med å omvende hedningene, eller der hvor det ikke var mulig, med å finne et grunnlag for en samtale.

A. R.

et foredrag om en tid i kirkens liv som var spenningsfylt som vår egen, og som på samme tid er oss underlig fjern og nær.

*

Den følgende tirsdag (9. mars) holder dømarkitekt *Helge Thiis*, som leder restaureringen av Nidarosdomen, et lysbildeforedrag om «Fra gotikkens billedverden». Det er en fagmanns fremstilling av et rikt og fengslende emne.

Skulpturen her til høyre er «Fristeren» fra katedralen i Strassbourg.



«För folkets skull»

Forfatterinnen *Gunnel Vallquist* har sendt oss følgende betimelige innlegg fra Rom.

Ända ned till Medelhavets stränder har ryktet trängt om en storm i höga Norden — en storm mot liturgi-reformen. Man kämpar för att få behålla latinets i mässan — man känner sig främmande i en kyrka som talar ens modersmål.

Jag ska inte diskutera den känslan — den låter sig lika litet som andra känslor diskuteras. Liksom miljoner människor i århundraden har känt främlingskap i en latin-talande kyrka, så känner sig nu ett litet antal katoliker främmande för modersmålet i mässan.

Men skulle det egentligen behöva vara något problem? I den för hela kyrkan utfärdade förordningen står att modersmålet får användas; det står inte att det måste användas. Att kyrkan använt ett så elastiskt uttrycksätt beror naturligtvis på att man är emot tvång, och medveten om att det kan uppstå svårigheter.

Att sådana uppstår just i Skandinavien, i vår katolska minoritetsmiljö, är ganska naturligt. Vad man än anser om minoritetsproblemen och deras lösning, borde det vara möjligt att respektera och skydda allas behov på ett så centralt religiöst område som den gemensamma tillbedjans. Det finns möjlighet i så gott som varje katolsk kyrka att fira en mässa på latin vid sidan av mässan eller mässorna på modersmålet. Kyrkan tillåter bådadera.

De nya bestämmelserna har kommit till för folkets skull. Om de åstadkommer oro och vantrivsel hos folket, eller hos en del av det — då motsäger resultatet själva syftet med reformen, själva dess anda. Språket i gudstjänsten reformeras därför att det inte får vara ett hinder. Skall det då bli ett nytt hinder?

Det är en djupt motbjudande tanke att konciliet, som skulle bringa frihet och rikedom in i vårt kristna liv, skulle få som följd att en minoritet känner sig tvingad utan att det rör sig om något moraliskt imperativ. Inte var meningen med konciliet att en formalism skulle ersättas med en annan, en ofrihet med en annan, ett diktat med ett annat? I så fall har vi ingenting lärt och ingenting vunnit.

Vi har en bibeltext för vår situation: Romarbrevet 14: 13—21.

Gunnel Vallquist.

EN NORSK KATE

STAVANGERDOMEN HAR ENGELSK FORBILDE



Stavangerdomen har mange fine detaljer. Dette er et hode fra sakristidøren — muligens et portrett av kong Håkon Magnussøn.

Møtet med domkirken kan komme som litt av en overraskelse for den som besøker Stavanger for første gang. Den står i slik kontrast til byen forøvrig, — til sjøboder og hvitmalt trehus; den virker så indiskrete mellom nygotikkens mange bedehus og forsamlingslokaler. Distingvert, kanskje litt for velkonservert, holder den seg noe tilbaketrukkent fra det travle bybilde, et minne fra en annen tid. De fleste av våre store gudshus fra middelalderen er jo forsvunnet. Apostelkirken i Bergen, Mariakirken og Halvardskirken i Oslo nesten sporeløst, mens Hamardomen bare er en ruin. Og selv den fem ganger nedbrente Trondhjemsdomkirke, er i dag mer ny enn den er gammel. Men Stavangerdomen står, og tross forfall og restaurering, tross tap av alt opprinnelig innbo, er den i dag nesten uforandret, slik middelalderens byggmestre engang forlot den. På en enestående måte kan den derfor fortelle oss om vår middelalderske fortid.

AV ENGELSK INSPIRASJON

Det første som slår kunsthistorikeren når han betrakter dette byggverket er det engelske preget. Det er så å si

en engelsk domkirke på norsk jord. Skipet er klart «normannisk», og reminisenser fra Canterbury og andre kirker går igjen, selv om det er vanskelig å peke på noe bestemt forbilde. Men det mest interessante er koret, reist etter brannen i 1272, og holdt i den engelske «decorated» stil. Her er det østgavlen som byr på den største overraskelsen. Den har Yorkshire-østfrontens store korvindu og dekorative baldakinsystem, men så har ganske uventet det vanlige engelske tårnpar i vest vandret østover og tatt oppstilling på hver side av korvinduet. Sinnrikt nok er det nå blitt plass til et par flankerende vinduer i tårnernes nedre del, slik at illusjonen om den brede engelske østfasade med sideskipsvinduer er bevart, til tross for at Stavanger ikke har noe sideskip til koret. Løsningen er visstnok enestående innenfor gotikken. Resultatet er en slags «fortetning», som om øst og vestgavl var lagt opp på hverandre. Det kan ikke være tvil om at østenden i Stavanger er ment som praktfasaden.

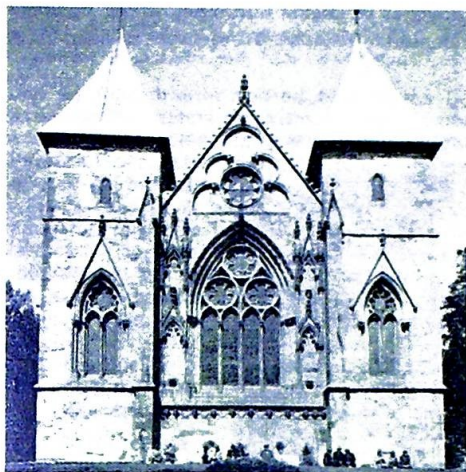
ST. SVITHUNS KATEDRAL

Det engelske innslaget som vi møter her i Stavangerdomen, er ikke vanskelig å forklare. Ut gjennom hele middelalderen er det stadig tale om forbindelse med Storbritannia og vi vet at Stavangers første biskop, Reinald, var engelskmann, kanskje benediktiner fra Winchester. Det får vi bekreftet når vi hører at St. Svithun, som Stavangerdomen var viet til, samtidig var skytshelgen for Winchesters store romanske katedral. Skytspatronen spilte i det hele en langt større rolle i middelaldermenesketets bevissthet enn vi har begrep om i dag. I Stavanger hører vi at kong Magnus i 1180 gir hele byen, med samt de kongelige inntekter, «til Gud og den hellige Swithun».



*Et stilrent
kirkeskip -*

Det som gjør mektigst inntrykk i Stavangerdomen er utvilsomt det romanske skipet. Massivt, uforsiret og rent i linjene, eier det noe av den storslåttheten som minner om romersk arkitektur. Kontrasten til det rikt utformede gotiske koret er slående, men av stor estetisk virkning.



Den interessante og overraskende østgavlen på Stavangerdømen — en original utnyttelse av engelske forbilder.

Den lille byen som var vokst opp i domkirkens skygge og som vel egentlig skyldte bispesetet sin eksistens, var altså bokstavelig talt helgenens «eiendom». St. Svithuns fest ble feiret den 2. juli — vi finner messen hans i norske messebøker. Den knyttet seg da naturlig til det relikvienskrinet som ble oppbevart i domkirken og som antagelig sto foran høyalteret. Å ære relikviene var det samme som å ære helgenen selv, og en ed avlagt på hans skrin, slik som vi hører om i 1204, var en ed som ble avlagt for helgenens åsyn, — et inntrykk som i Stavanger kunne befestes ved at det i domens østvindu visstnok har stått et større glassmaleri av St. Svithun.

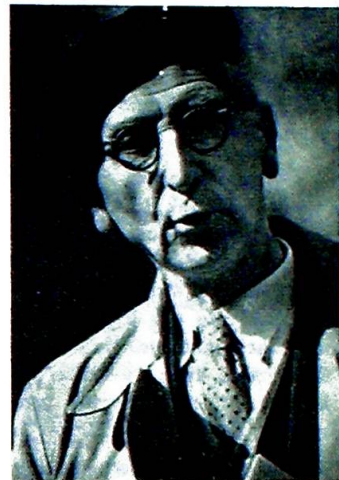
I tidens løp vokste det opp et helt kompleks av bygninger omkring domkirken. Det innbefattet bispegården med kapell, kanskje omgitt av ringmur, katedralskolen og domkapitlets «kommune»-hus dvs. kannikenes fellesbo. Noe lenger borte sto Mariakirken eller Vår Frue Kirke, Martinskirken, Peterskirken med hospitalet, og dessuten Olavsklosteret, visstnok grunnlagt av benediktinerne, men senere overtatt av munkene på Utstein. Tilsammen må det ha dannet et ganske komplett middelaldersk bybilde.

ET PRAKTVERK OM DOMEN

Av dette lille bysamfunnet, er det bare det vakre bispekapellet og underetasjen av bispegården som er bevart. Men domkirken selv står altså merkelig urørt, og takket være den siste restaurering, som fjernet forrige århun-

Gerhard Fischer

er vår middelalderarkitekturs grand old man, og har nedlagt et livslangt, kyndig og beåndet arbeid i studiet av våre kirkelige minnesmerker fra før reformasjonen. Den som har hørt arkitekt Fischer i ruinparken i Gamlebyen, på Hovedøya, i Nidarosdømen glemmer det ikke. Snart følger også hans store verk om nasjonalbeligdommen i Trondheim.



dredes murpuss og åpnet vestibylene mot skipet, har den vunnet tilbake meget av sin fordums skjønnhet.

Restaureringen ga forøvrig anledning til meget nøyaktige undersøkelser av byggverket, og det er resultatene av disse som vi nå finner samlet i et eget bind, «Domkirken i Stavanger, kirkebygget i middelalderen» (Dreyers forlag). Forfatteren er arkitekt Gerhard Fischer, vår kjente middelalderforsker, som selv var ansvarlig for arbeidet ved domkirken. Hans fremstilling er levende, og ikke minst takket være det glimrende fotografiske materiale og oppmålingsplansjene er vi i stand til å følge domkirkens bygningshistorie skritt for skritt. Underveis blir også mange av de tidligere problemene oppklart. Blant annet får vi nå vite at det i romansk tid virkelig eksisterte et vesttårn, men kvadratisk og ikke avlangt som tidligere foreslått.

Boken, som forøvrig er meget vakkert utstyrt, fortjener å bli standardverket over Stavanger domkirke i mange år fremover.

Gerhard Fischer: «Domkirken i Stavanger. Kirkebygget i middelalderen.» Dreyers Forlag 1964. Rikt illustrert. 88 sider plus 10 plansjer. English Summary.

PREST I 25 ÅR

Den 3. mars er det 25 år siden pater *Damian van Hoorn O.F.M.* ble presteviet. Han leder nå et katolsk opplysnings-senter i Kristiansand.

Pilgrimsferd for militære til Lourdes

i tiden 25. mai – 4. juni 1965

Alle katolske militære — uansett alder eller militær rang — fra alle våpengrener, er også i år innbudt til å delta i den store internasjonale pilgrimsferd til Lourdes.

De som har deltatt før kan søke om å bli med også denne gang. Permisjon må man søke hos sin lokale kommandant. Man kan da henvise til Forsvarsdepartementets Journal nr. 19/5—59: 3845/59/1.4 (526.0), eller B.P.H. 4—005, eller F.D./16/5: 62/4039/62/1.4 (526.0).

Utgiftene blir som vanlig subsidiert av et internasjonalt fond med det resultat at turen (reise og opphold) mellom Oslo og Lourdes så å si blir gratis. (Deltagergebyr ca. 185—200 kroner.)

Alle opplysninger fåes ved henvendelse til: pastor André Hæck, Akersveien 5, Oslo 1.

BLIKK på TIDEN



«SEILAS I SIRUP?»

■ «Arbeiderbladet» har nylig åpnet en ny debattserie, under titelen «En sak, to syn». Hittil har dertil innbudte penner behandlet spørsmål som «Foran et nytt klassesamfunn?» (30. januar) og «Barmhjertighetsdrapet» (6. februar). Det tredje oppslag (13. februar) streifer et problem hvis mange kronglete sider vi også ofte har behandlet i denne spalte, nemlig statskirkeordningen i Norge. Det er en innbitt motstander av ikke bare statskirken, men av kirke og kristendom overhodet, som først kommer til orde, nemlig professor Gabriel Langfeldt. En uforferdet og klar motpart finner han i domprost Per Lønning.

Det er selvfølgelig ikke vanskeligere for professoren enn for oss selv å beskrive statskirkeordningens mangehånde brøst — skjevheter som en nødvendigvis nikker til, straks de er nevnt. En kan rimeligvis ikke vente at han ut fra sitt standpunkt skal ha et så tålmodig overbærende forhold som kirken selv, til minimums-kontakten med kirken hos meget store deler av folket, særlig gjennom de etterhvert rent sosiale vaner som kirkelig dåp, konfirmasjon, vielse og begravelse. Systemet med hva han kaller de «passive epigoner», kirkens søvngjengere, står utvilsomt fristende godt til for hugg — i alle kirker. Langfeldt sparer det da heller ikke. Han utsier dødsdommen over det tomme skall og det kraftløse salt — forøvrig i et perspektiv

som røber at han godt kunne tenke seg en statlig (økonomisk) oppmuntring av religionsformer som han liker og godtar.

Dr. Lønning bruker en god del av sin kostbare spalteplass på simpelthen å kartlegge problemet, innfløkt som det er. Det taper han ikke på — her er større oversikt og sikrere nyanser. Innlegget slår oss som et forbilledlig sammendrag av hele problemstillingen, med aktive og passiva nydelig ordnet. Til de første hører den meget omtalte «store kontaktflate» mellom folk og kirke, og at statskirken seiglivede provisorium holder innbyrdes stridende interessegrupper og fraksjoner i kirkefolket i noenlunde balanse. Til ulempene hører bl. a. at

«i en tid med hurtige forandringer på nær sagt alle livsområder, viser det offisielle statskirkelige forvaltningsapparat seg tungvint. Prestenes status som embetsmenn med plass i statens regulativ, den temmelig detaljerte fastsettelse av kirkens liv og virke i lover og kongelige resolusjoner, de politiske organers bekymringsløse innstilling at kirken er vel forsørget osv. skaper til sammen en seighet som gjør det vanskelig å vinne fram med nye initiativ og arbeidsformer. Vi som skal være besetning på en slik skute har i blant en fortvilende følelse av å seile i sirup. Det som har vært skapt av nye arbeidsformer og arbeidsgrener i kirken de siste hundre år, er praktisk talt skjedd ved 100 prosent «privat initiativ»: Misjon, sjømannsmisjon, diakoni, kristelig-sosiale og kristelig-pedagogiske tiltak — det er i liten grad et verk av biskoper og i null-komma-enda mindre grad et verk av kirkeministre.»

Under stor og nyansert uttrykt tvil blir Lønning allikevel stående ved statskirkeordningen — inntil videre.

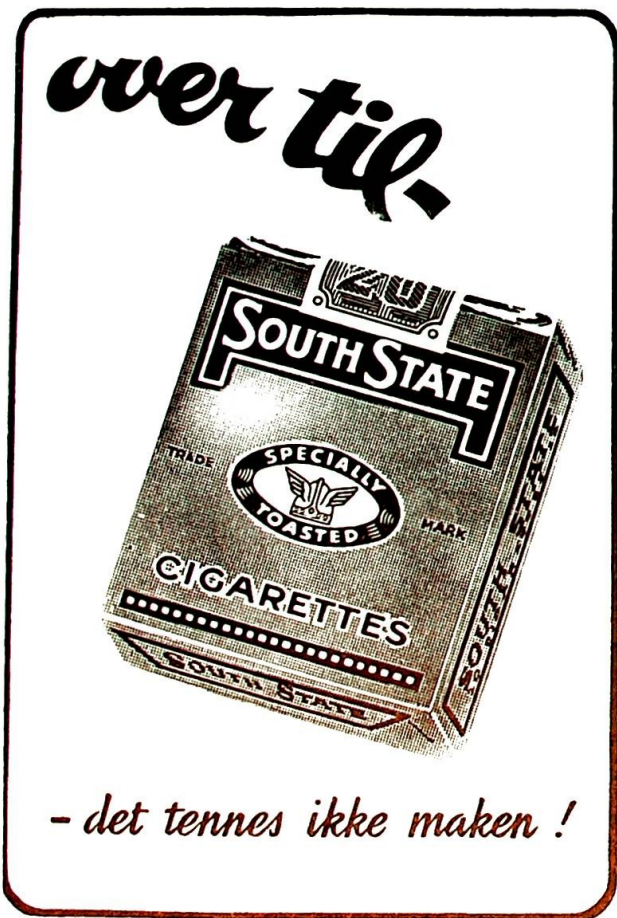
En flyvetanke i flukt med dette: Vi er et debatt-glad folk, men innleggene er ikke alltid — som her — klart og oversiktlig anskuelige. I Danmark har dagbladet «Politiken» i sin serie håndbøker også utgitt bindet «Pro et contra», som med utmerket logikk og streng saklighet simpelthen er en håndbok i objektivitet. Om nå «Arbeiderbladet» strakte sin kulturinteresse til etterhvert å la argumentasjonen i sin serie sammenfatte i greie oversikter, gruppert om de store diskusjonstemaer, og utgitt i bokform? Det kunne sanere både muntlige og skriftlige meningsutvekslinger i et land, der eftervinterens arrige sammenstøt erfaringsmessig kan være harde, når sola lar vente på seg og tranen blir harsk!

FRA SIBIR TIL ROM

■ Verdens store vandrers sannelig i et felt av godt bevarte hemmeligheter. Anderledes når de er falne. I forbindelse med at pave Paul nylig utnevnte den ukrainske erkebiskopen Mgr. Slipyj til kardinal, bl. annet med tanke på hans 18 år i en sibirsk fangeleir, dukker noen interessante detaljer om Mgr. Slipyj's frigivelse og Nikita Krustsjovs del i denne, opp i verdenspressen. Redaktøren av det amerikanske bladet «Saturday Review», Norman Cousins, var formidler i denne frigivelsen, og forteller nå sin historie.

Cousins befant seg i Sovjetsamveldet i desember 1962. Han ble mottatt av den russiske statsministeren, og var blitt bedt om å gå i forbønn for Slipyj, og blant annet si at pave Johannes i det minste håpet han kunne få tilbringe sine siste leveår i et presteseminar i Europa. Krustsjov svarte at han gjerne ville bedre forholdet til Vatikanet, men at frigivelsen av Slipyj trolig ville ha motsatt virkning: «Så snart han er fri, blir pressen (i Vest) fylt av store overskrifter om at prelaten er blitt torturert av de røde», sa han. Cousins insisterte, og Krustsjov lovt å «se nærmere på saken».

Vel hjemme i USA ble Cousins en dag kalt i all hast til den russiske ambassade i Washington, meddelt at Krustsjov var villig til å frigi Slipyj uten betingelser og ba ham — Cousins — ordne det nødvendige med Rom. Det ble avtalt at Slipyj



PASTOR d'AUCHAMPS REJSE 1965

- 30 gruppe. Rom—Assisi 19/5—5/6, 18 dage d.kr. 1000.
31 » Ravenna—Rom—Assisi 28/6—19/7, d.kr. 1250.
32 » Rom—Assisi 5/9—22/9, 18 dage, d.kr. 1000.

Program E. Schwartz, Ø. Farimagsgade 18, Kbh. Ø.

Officiel dansk deltagelse i festlighederne i Hamburg 16/6—20/6 i anledning av 1100-året for St. Ansgars død. Program: C. Tradsborg, Hostrup Have 46, Kbh. V.

skulle ankomme med russisk fly til Wien, bli hentet der av en personlig representant for paven, og straks forsette til Rom. En uke senere ble Slipyj mottatt av pave Johannes, som «St. Olav» dengang konstaterte. Vatikanet tok alle mulige forholdsregler for å unngå oppsikt i pressen, og påla Slipyj ikke å uttale seg, hva erkebiskopen også strengt holdt seg til. Verdenspressen laget ikke desto mindre et stort nummer av frigivelsen, med «detaljer» som førte til at Vatikanets organ «Osservatore Romano» måtte frasi seg ethvert ansvar for opplysningene.

I februar 1963 ble Cousins igjen mottatt av Krustsjov, og meddelte ham pave Johannes' glede over å gjense Mgr. Slipyj. Krustsjov var klar over at det ikke var Vatikanet som hadde villet lage sensasjon av frigivelsen, forhørte seg om pavens helse og uttalte at han tillått pave Johannes' omsorg for verdensfreden den største vekt. Cousins overrakte da Krustsjov en russisk oversettelse av «Pacem in terris», ennå før den var offentliggjort. Krustsjov sa han ville lese den med interesse og oppmerksomhet.

Cousins forsøkte nå et nytt fremstøt: Var det mulig å få frigitt Mgr. Beran, erkebiskopen av Praha? Krustsjov sa unnvikende at det spørsmålet bare angikk de tsjekkiske myndigheter. Cousins, som må ha hatt adskillig amerikansk pågangsmot, ba ham igjen legge sin innflytelse i vektskålen. Krustsjov lovte atter å «se på det». I oktober ble Mgr. Beran frigitt, men de tsjekkiske myndigheter tok snart tilbake med venstre hånd hva de — under påtrykk fra Krustsjov? — hadde gitt med den høyre: Mgr. Beran er i dag tvunget til å forlate sitt hjemland for godt. Også ham gjorde pave Paul som kjent forleden til kardinal.

MOT STRØMMEN

■ I et intervju har «Aftenposten» dyktige Rie Bistrup latt leserne møte en fornem og konservativ kulturs dame — forfatterinnen Elisabeth Dored (6. februar). Hun fører en tilbake-trukket, skoglign og ensom tilværelse, omgitt av sine bøker, for tiden opptatt med en roman om Pontius Pilatus. Det må visst avgjort bli ren roman — opplysningene om Kristi dommer er ikke stort flere enn den ene linjen i vår trobekjennelse.



I striden om finansieringen av vårt nye «kulturfond» gikk fru Dored med adskillig forakt løs på den stabbursløsning av problemet som politikerne tvang i gjennom — bred beskatning av det trykte ord, og trøstepenger tilbake. Myndighetene røbet ellers både *fair play* og en smule ironi ved å oppnevne henne i det råd som skal fordele midlene. At fru Dored nok er dame for sin hatt og har meninger som kanskje ikke akkurat løper allfarveien i øyeblikket, fremgår blant annet av følgende ordveksel med «Aftenposten»s medarbeider:

«— De er ikke kvinnesaks kvinne?»

— Jeg er kvinne, det er sak nok for meg. Jeg har aldri forstått hvorfor man må rotte seg sammen. Hver og en er sentrum i sitt eget univers. Jeg er født alene — og jeg dør alene. Mine erfaringer trekker jeg av egne opplevelser. Objektivitet er helt unaturlig for de fleste av oss. Men objektiviteten er blitt en slags avgud fra dengang videnskapen tok Vårherres plass. I virkeligheten er den subjektive linjen ikke mer «usann» enn den objektive — de er som to paralleller som skjærer hverandre i uendeligheten.

Det har lett for å bli noe periferisk og degasjert over det objektive. Se bare hvor nødig mennesker i dag engasjerer sitt eget *Jeg*. Egne barn henger de en nøkkel rundt halsen på, mens de løper skoene av seg for å samle inn penger til allverdens andre unger. De gamle stuver man bort når man ikke har bruk for dem mer, mens de sosiale forhold hos våre anti-poder er av vital interesse. Flokkmentaliteten gir seg mange utslag, — massehysteri er et av dem.

— Botemiddel?»

— Mennesket må bli individ igjen, se seg selv i øynene, snu seg innover. Istedenfor å se utover mot massedød og masseødeleggelse, må man tenke på sin egen død, og finne seg til rette med den og med seg selv. Finne frem til sitt eget innerste vesen. Det betyr ikke egoisme. Men jo større grunn man selv står på, desto lettere er det å hjelpe andre.»

Frater Candidus.

Hva folk sier om presten

Hvis han er livlig, er han nervøs. Hvis han er rolig og bebersket er han for svak. Har han grå hår, er han for gammel. Er han ung, mangler han erfaring.

Vil han innføre nye metoder, er han revolusjonær.

Holder han på tradisjonene, mangler han initiativ.

Preker han med manuskript er han tørr og omstendelig.

Har han ikke noe manuskript, er han overfladisk og ansvarsløs.

Varierer han stemmen, skriker han. Gjør han det ikke, er han enstonig.

Gestikulerer han når han preker, er han en skuespiller. Står han stille, er han en trebukk.

(Uranienborg Menighetsblad)

Fastelavnsfest

til inntekt for feriehemmet

«PERSBRÅTEN»

i foreningslokalet, Akersveien 5, Oslo.

Lørdag 27. februar kl. 17.00: BARNEAFTEN

Søndag 28. februar kl. 19.30: FOR VOKSNE

Loddsalg etter messene. — Kafé.

Ta venner og bekjente med.

Mariakongregasjonen.

LESERNE SKRIVER



Blikk på siden

Lektor Elling Tjønneland, Hamar, har under titelen «Blikk på siden» sendt oss et langt, fornøydlig og filosoferende svar på vår kritikk av hans uttalelser i et Dagblad-intervju («Blikk på tiden», nr. 2 i år). Vi har valget mellom å gi ham den betraktelige spalteplass han ønsker, hele 6 uker etter foranledningen (i neste nummer), eller gi ham en lett beskåret plass i dette nr. Vi har valgt det siste. Etter å ha gitt plausibel forklaring på hvordan et intervju kan ha ham som objekt uten at han synes det gir helt dekkende uttrykk for hva han, ennsi hans parti, vil ha frem (hvilket alle intervjuede villig vil innrømme ham muligheten av), og etter å ha anført et detaljert, selvopplevd eksempel på at visse mennesker unektelig slenger kommuniststempel og skjellsord nok så værsløst omkring seg, skriver lektor Tjønneland:

— «Din tro på livet har frelst deg!» —høres det så ille ut? Men det er sant, og kanskje også puerilt, at man undret seg over mye rart. Og trolig er forholdet mellom religionsforkynnens innhold og kulturutviklingen mer verd en doktoravhandling enn Fraters tegneserier, — som også streifes av hans blikk på tiden denne gang.

Bli f. eks. med på et streiftog av et tankeeksperiment: — Fra det hinsidige får mennesket aldri noe svar som gir den menneskelige tanke en konkret mulighet til å stille riktige spørsmål i neste omgang, uansett hvor intelligente de første spørsmål kan ha vært. Mennesketanken går da før eller siden trett av å stille sine spørsmål til det hinsidige. Og straks mennesketanken går trett — vil også dens kulturelle speilbilde stivne til en maske og smuldre vekk igjen.

Men først i de siste hundreårene har akkurat vår kulturkrets gått inn for å stille stadig flere av sine spørsmål til liv og natur på denne siden av døden. Her ble det svar å få. Svar som utfordret, svar til å vokse på, svar som stiller vår tanke på stadig nye prøver. Med ett opplever vi at intet behøver å stivne til i noen slags dogmatisk maske. Men ydmykt kan vi erkjenne at vår viten bare er en voksende øy i det ukjente hav. Og jo mer en slik øy utvider seg, jo lenger blir vår grenselinje overfor det ukjente, — jo flere spørsmål får vi å stille.

Med beundring ser vi for oss munken Mendel i sin hage av ertebloomster. Helt

alene gikk han der og opplevde en soloppgang over en ny form for evighet. For han hadde sluttet å spekulere over hvilken flora han skulle finne igjen langs Paradisets gullgater. Han stilte sine spørsmål til den levende natur her og nå. Og før han visste ordet av det — sto han der som en av vår kulturs store pionerer. Men alle de perspektivrike svar som Mendel skrev ned, ble liggende i en skuff i henved tretti år. Så trege var vi lenge i vår fatteevne.

Med undring — slett ikke med visshet — ser man inn i, at troen på dette livet kanskje kan frelse en hel kulturform fra å stagnere, — fra å smuldre vekk, som så mange forgangne og hensunkne kulturer har gjort det.

Undringen gjelder slett ikke bare naturen «utenfor» mennesket, — men også naturen inne i mennesket, slik den avspeiler seg i vårt samfunnsliv. Mendel er nok et blikk verd. Men Kristus er der også hele tiden — og kommer i dag nærmere og nærmere med de ord han sa da han gråtende så ut over våre samfunnsformer — sittende foran en by: «Å — visste du på denne din dag hva som tjente til din fred, — men nå er det skjult for dine øyne —.»

Jo, man kan ha en voksende undring over forholdet mellom religionsforkynnens innhold og kulturutviklingen. Med omhu ble uttrykket valgt. Selve religionens kjerne er kanskje noe annet, og kanskje tidløst på en annen måte. Her bør en heller ikke prøve på å gjøre seg mere heroisk enn en er. I slike spørsmål

løper en da gjerne hen og gjemmer seg bak et ord, bak en bitteliten haug med bokstaver av fornorsket gresk: Stillet overfor spørsmålet om hva religionens kjerne egentlig er — kan en foretrekke å være agnostiker.

Det kan demre for en at Frater Candidus har en liten Candide ved sin side, en voltaisk Candide som nå gjør opp gamle regnskap med denne jords optimister, og sier det samme til radikaleren som til Pangloss «i det nådens år 1759» —: «Vel — nå De har vært hengt, obdusert og pisket —, har De hele tiden ment det samme, at alt i denne verden er på det beste?»

I dag kan det svares Nei. Og av så enkel en årsak må en vel også godta merkelappen «radikal».

Men forresten — Pangloss var ingen radikaler. For hvem var egentlig denne Pangloss? Jo, sier Voltaire, — «Huslæreren Pangloss var oraklet i huset... og foreleste helst om sin kjære metafysiko-teologo-kosmolonigologi —.»

Elling Tjønneland.



FYRINGSOLJE

brukes av

St. Olavs kirke	}	Oslo
Bispegården		
St. Joseph's Institutt		
Vor Frue Hosp. Nerveavd.		
St. Dominikus kirke	}	Oslo
Lunden Kloster		
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem	}	Arendal
Sta. Katarinahjemmet		
St. Franciskus Kirke		
St. Franciskus Hosp.		
St. Pauls Kirke	}	Bergen
Vår Frue Kirke		
Marias Minde		
St. Franciskusøstrenes Moderhus		
Øyenklinikken	}	Hammerfest
St. Josephs Hosp., Drammen		
St. Torfinns Klinik, Hamar		
St. Elisabeth Inst.		
St. Mikael's Kirke	}	Hønefoss
St. Mikael's Prestegård		
St. Theresia Hosp.	}	Lillestrøm
St. Franciskus Hosp.		
St. Magnus Kirke		
St. Magnus presteg.		
St. Elisabeth Hosp.	}	Tromsø
Vår Frue Kirke		
Bispegården		
St. Olavs Kirke, Bispegården	}	Trondheim
St. Olavs kirke		
St. Olavs Prestegård	}	Tønsberg
St. Olavs Klinik		

Ved bestilling av olje:

Oslo 68 34 60 - Service 68 34 69

MARIAKONGREGASJONEN, OSLO

Askeonsdag 3. mars: Medlemmene tar del i aftenmessen i St. Olavs kirke kl. 19.30

Derefter samvær i foreningslokalet. Liturgisk grammofonmusikk med kåseri av pastor Haeck. Alle katolske damer er velkommen.

FRANCISKUSHJELPEN, OSLO

Urtegt. 29 II, Hf. 68 08 68

Kontortid 12—13 mand., onsd., fred.

LEGMANNSRÅDET

OSLO KATOLSKE BISPEDØMME

Kontortid hver onsdag kl. 18—20 i Akersv. 5, 1. etg. Tlf. 41 04 41.



KATOLSK INFORMASJON

Studiebrev.

Skriv etter prospekt. P.boks 3664 gl.b. Oslo 1.

OSLO KATOLSKE MENIGHETSPLEIE

Kontortid hver onsdag kl. 11—13.

Akersv. 5, Oslo.

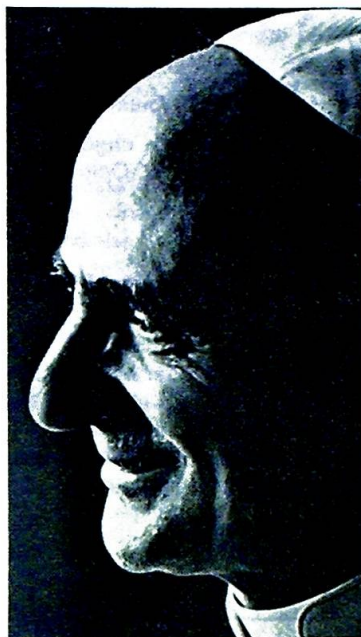
NYHETER FRA VATIKANET OG VERDEN

- PAVETALE OM KLARE LINJER ● ØKUMENISKE KONTAKTER I ØST OG VEST
- RAPPORT I MARS OM BARNEBEGRENSNING ● KARDINAL ALFRINK OM AUTORITETEN

★ Pave Paul advarte i forrige måned (St. Olav nr. 3) de troende mot å prøve å skjule, svekke eller benekte katolske læresetninger som møter motstand i det økumeniske arbeidet. Veien til kristen enhet går ikke gjennom forsøk på å bringe i vanry, bagatellisere eller overse bindende erklæringer som Kirken har kommet med, sa han.

Det er en fristelse til å skyve til side omstridte emner, til å skjule, svekke, modifisere, benekte det i den katolske kirkes lære som idag ikke godtas av andre kristne, sa paven bl. a. Og det er en fristelse som det er lett å falle i fordi at man tror man dermed kan oppnå den ønskede enhet. Men kristendommen er en guddommelig sannhet som vi ikke har fått for å forandre, men for å fastslå og godta.

Paven sa at denne fristelse ikke bare bedrar mennesker som har lite kjennskap til teologiske spørsmål, men den lurer



seg også inn blant eksperter som ofte i god tro søker hensiktsmessige fornuftsgrunner for å fjerne motsetningene som hindrer en gjenforening. Hensikten er god. Metoden ikke god.

Man kan ikke løse doktrinale vanskeligheter ved å forsøke å overse eller skyve til side ting som Kirkens læremyndighet har definert og erklært bindende. Og det er ingen god tjeneste i enhetens sak, det er en fremgangsmåte som skaper mistro hos våre adskilte brødre.

★ Offisiell kontakt mellom den katolske kirke og fire protestantiske kirkesamfunn



KJENTE FREDRIKSTAD- FIRMAER	Norske Fina ^A/₅ Bensin - Petroleum - Fyringsoljer - Smøreoljer FREDRIKSTAD TLF. 5 820 TØNSBERG > 12 371	ØSTFOLDMEIERIET Avd. Fredrikstad
 Andr. Panne Kontormaskiner - Kontorutstyr Storgt. 4 - Fredrikstad Tif. 12 945	C. HANSENS Trykkeri og Bokbinderi Tif. 13 056 FREDRIKSTAD	Byens spesialforretning Olsson TAPÉT OG GULVBELEGG Agentgt. 2 - Tif. 17 080
KÅRE KRISTIANSEN Fiskeforretning Telefon 13 190	EDVARDESEN & NORHEIM A/S Autorisert Installatør Radio og Elektrisk utstyr Tif. 11 220 - Fredrikstad	HELENE ANDRESEN KJØTT- OG PØLSEVARER Glemmegt. 3, 4, 5. Tif. 12 131 og 12 031
	O. Henriksens Sønner Aut. Rørleggere og Rørhandel Etabl. 1904 FREDRIKSTAD Sentralbord 15 840	

St. Ansgars Kongress i Hamburg

Ungdomsprogram

Det blir arrangert en fellesreise med Oslo og Kristiansand S. som utgangspunkt:

- 15/6 Fra Oslo kl. 23.00 med båt til Fredrikshavn. Ank. kl. 08.00. Videre med tog til Hamburg hvor vi ankommer utpå ettermiddagen den 16.
 16/6 Fra Kr.sand S. kl. 01.30 med båt til Hirtshals. Ank. kl. 04.45. Slutter seg til fellesreisen fra Fredrikshavn i Hjørring.
 25/6 Fra Hamburg med tog kl. 08.32.
 26/6 Ankomst Oslo kl. 08.00, Kristiansand S. kl. 07.00.
 Trondheim, Bergen, Østfold og Vestfold reiser fordelaktigst over Oslo.

PÅMELDING: — Arrangementet er åpent for all katolsk ungdom fra ca. 16—25 år.

Påmelding hos pastor André Hæeck, Akersveien 5, Oslo 1, snarest og **senest 15. april**. Påmelding skjer **skriftlig**. Oppgi navn, adresse og fødselsdato.

INNKVARTERING: Privat. Gratis losji og delvis fri kost.

PRISER: For tog m. sitteplass, og båt 2. kl. m. køye, begge veier:

Oslo—Hamburg—Oslo: kr. 223.—.






Kr.sand—Hamburg—Kr.sand: kr. 180.—.

Deltagerne betaler selv reisen. Reiseutgiftene blir imidlertid helt refundert i Hamburg (uansett hvor en kommer fra i Norge) — minus 75 DM. = N.kr. 135.—. (Eventuelt minus DM. 100 = N.kr. 180.— hvis en påtenkt tur til Vest- og Øst-Berlin finner sted.)

Deltagerne skaffer selv billett tur-retur mellom sine respektive hjemsteder og Oslo/Kr.sand S., oppbevarer kvitteringen, og oppgir ved påmelding hvor meget de legger ut pr. person.

INNBETALING av beløpet til fellesreisen, før 17. mai til:

pastor André Hæeck,
Akersveien 5, Oslo 1.
Postgiro 306 02.

BERGEN		
 T. Beyer BOK- OG PAPIRHANDLEL AKSJESELSKAP Strangt. 4 - Telefon 15020 - Bergen	JACOB L. BERSTAD Kontorutstyr Bergen - Oslo	Johan H.  BENTZON A/S En gros - Telefon 10106
WILLY BJARNOLL Malermester Tlf. 75 573	 MANUFAKTURVARER - SENGEUTSTYR	
 FORSIKRINGS- og TILIESELSKAPET VESTA STIFTET 1880 SAMMENSLUTTET MED ÆOLUS OG <i>Bergens Brand</i>	SIEMENS NORGE A/S Alt i elektrisk materiell, anlegg-, reparasjonsverksted	
 DEN ER FARNE LEVERANDØR PROTECTOR A/S STEMPEL - SKILT - & ETIKETT-FABRIKK BERGEN	STEMLER av enhver art SKILT for ethvert behov	MØHLENPRIS BAKERI S. Aakre Tlf. 11 616

er opprettet i Holland. Det er nedsatt et kontaktutvalg med syv protestantiske representanter og fem katolske og utvalget skal drøfte spørsmål om nærmere samarbeide i fremtiden.

★ Biskopmøtet for Tysklands evangelisk-lutherske kirker har i Berlin behandlet spørsmålet om «felles oppgaver for evangeliske og romersk-katolske kristne». Det finnes, ble det uttalt, tallrike muligheter for interkonfesjonelle sammenkomster. Felles gudstjenester frarådes imidlertid på grunn av de «dyptgående skiller som foreligger i kirkeoppfatningen».

★ Konsilets dekret om økumenisme har skapt en ny situasjon, sier generalsekretæren i Kirkenes Verdensråd, dr. Visser t' Hooft. Det er slutt på «den passive sameksistensens tid».

Generalsekretæren som holdt et innle-

dende foredrag på møtet i Verdensrådets sentralkomité sa bl. a.: Konsilet har oppnådd en rekke resultater som er konstruktive fra økumenisk synspunkt. Han beklaget imidlertid at avgjørelsen om dokumentet for religionsfrihet var utsatt.

★ To ledende medlemmer av den gresk-ortodokse kirke reiser antagelig om kort tid til Rom for å etablere den første offisielle kontakt på mange århundrer mellom den ortodokse og den romerske kirke.

★ På katolsk initiativ skal det startes en kampanje i Richmond i USA mot raseundertrykkelse i samarbeide med jøder og protestanter.

★ Erkebiskopen av Boston, kardinal Cushing skal tale i 10 synagoger og 40 protestantiske kirker denne påsken. For 15 år siden ville dette være utenkelig, nå har vi med hjelp av den gode pave Johannes forlatt vår ghetto, sa kardinalen da han ga beskjed om dette.

★ Kardinal Alfrink har i en tale nylig fremholdt at det er pave Paul alene som kan løse den nåværende autoritetskrise i

Kirken, den som kom til uttrykk i den siste uke av Konsilets tredje sesjon. Det har ikke vært noe sammenstøt mellom paven og majoriteten av biskopene, sa kardinalen, men det er to legitime syn som brytes og i denne situasjon hadde paven vært nødt til å handle etter sin samvittighet. Antagelig venter ikke paven at alle i Kirken skal forstå hans avgjørelser og være enig med dem, men han bør kunne forlange at man respekterer avgjørelsene. Det er urettferdig å tolke det som har skjedd dit hen at paven tar del i indre manøvrer på Konsilet. Det er et meget vanskelig valg for paven, det må være klart at det her ikke er spørsmål om et enten—eller, men om et både—og. Det å finne en slik harmoni er av avgjørende betydning.

Var det derfor så merkelig, spurte kardinal Alfrink, om den mannen som måtte ta avgjørelsen — et menneske til tross for sin makt og autoritet — nølte fordi han ønsket å kunne ta alle faktorer i betraktning før den endelige beslutning blir tatt?

★ Jesuitterordenens generalkongregasjon samles i Rom den 6. mai for å velge ny general. Det kommer til å møte 225 representanter på generalkongregasjonen.

FRANCISKUS-SENTRUM, BERGEN



V. Torvgt. 9.
Tlf. 30 416.

Katolsk opplysnings-
og lesesentrum.

Åpent hverdager
kl. 10.30—14.30,
17—20.
Lørdag kl. 10—12.30



NYGÅRDSGT. 4



Alt i
kontormøbler
og stålårsutstyr

DIDR. ANDERSEN & SØN A/S

Telgr.: Glas Bergen Tel. 15 090

**Gode
Bergens-
firmaer**

1/5 Kr. Madsens Bok- og Papirhandel

Bryggen 5 - Leppen - Telefon 11 482
BERGEN

K. & J. SOLHEIM
Kjøtt - Pålegg - Delikatesser
Egen Pølsefabrikk

Solheimsgt. 25
Tlf. 99 016 Bergen

HOPSDAL & DAHL A/S
Aut. Installatør, Radio-
og Ustyrforretning
TORNØEGÅRDEN - BERGEN

URMAKER ANTON M. OLSEN

Olav Kyrresgate 1 - Tlf. 13035

A/S BJØRN
Tøsse **MØLLE**

ERLING KRAGE A/S

PRYD- OG BRUKSKUNST

Bergen

Telefon central 14 110

Telegramadresse: «Kjell»

Fløss oss finner De alt i
Undertøy - Sengeutstyr

FABRIKUTSALGET A/S

OBS: Bestilling på abonnement, annonser, og henvendelser vedr. adresseforandring, kontingent o.l. bes vennligst rettet til bladets ekspedisjon: St. Olav Bokhandel, Akersv. 5, Oslo. Tlf. 42 31 70.

OSLO

C. Tennant Sons & Co. A.s

Tollbodgaten 27 - Oslo - Telefon 42 18 94

OSLO

*Våre annonsører
er gode fixmaer!*

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsvn. 1 - Oslo

Tlf. 33 23 34 - 43 22 36

Privat 55 77 87 - 69 43 72

Spesialforretning i
RUSTFRITT STÅL
for sykehusene

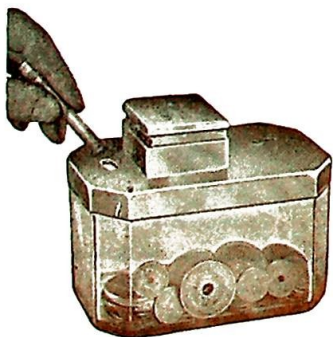
KNUT JUUL CHRISTIANSEN

Stortingsplass 7 II

Tlf. 33 36 24 - Oslo

Tlfgr.adr.: RUSTFRIKNUT

Å SPARE ER EN VANE-
SAK, EN VILJESAK, EN
KARAKTERSAK



«KLAR»

Fåes i banker over hele landet

THRONSEN & CO.
BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgate 3b, Oslo
Telefon 33 18 34 - 33 32 37

WISBECH
ARTIFISJELSKAP

MAJORSTUA - OSLO
MASKIN- OG ELEKTROTEKNISKE
FABRIKKER

MALERMESTER

Otto Foerster

utfører allslags maler- og tapetserarbeide.

Tlf. 21 69 06

SØREN HANSSEN
Kolonialforretning

Langes gate 6 - Oslo
Telefon 20 37 24

Allslags snekkerarbeid utføres

REIDAR MYRVOLD & SØNN

Glagsvei 23, Grefsen
Tlf. 21 18 32

Er Deres familie tilstrekkelig trygget?

Hos oss får De den forsikringsform
De har behov for

Gulli & Rokk

ASSURANSE

Stortingsgt. 22 - Sentralbord 33 44 00
OSLO



Melitta
KAFFEFILTER

KAFFETRAKTER

og ekstra fin snusmalt
kaffe gir

BEDRE KAFFE
DRØYERE KAFFE



Johan Olsen & Sønner

Entreprenørforretning

Etabl. 1896

KONGENSGT. 17 VII - SENTRALBORD 42 99 90